Дискусионен форум на Висшето училище по застраховане и финанси

ВИЗИЯ, МАЩАБИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА ПРИВАТИЗАЦИЯТА В СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

(Продължение от бр. 23/2006 г.)

*На 15 ноември 2006 г. във Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ) в столицата се проведе **Третият дискусионен форум**, посветен този път на темата „Приватизация в социалното осигуряване“. Във форума взеха участие доц. д-р **Нено Павлов**, ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов, **Бисер Петков**, заместник-председател на Комисията по финансов надзор и ръководещ Управление „Застрахователен надзор“, проф. д-р **Митко Димитров**, директор на Икономическия институт към БАН, **Асия Гонева**, конфедерален секретар на КНСБ, **Весела Караиванова**, подуправител на НОИ, **Даниела Асенова**, главен директор на Главна дирекция „Осигурителни вноски и краткосрочно осигуряване“ на НОИ, **Никола Абаджиев**, председател на Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване, **Станислав Димитров**, главен изпълнителен директор на ПОК „ДСК-Родина“ АД, **Григор Димитров**, заместник главен изпълнителен директор на ПОК „Доверие“ АД, **Божидар Чанков**, директор на Дирекция „Продажби“ на ПОК „Доверие“ АД, доц. д-р **Богомил Манов**, преподавател в УНСС, **Николай Славчев**, главен методолог на ПОД „Алианц България“ АД, и други.*

*Във форума участваха също така доц. д-р **Григорий Вазов**, президент и председател на настоятелството на ВУЗФ, както и преподавателите проф. д-р ик. н. **Методи Христов**, доц. д-р **Огняна Стоичкова**, доц. д-р **Лена Русенова**, доц. д-р **Боян Дуранкев**, доц. д-р **Йордан Христосков**, доц. д-р **Йото Йотов** и ст. ас. д-р **Илко Кръстителски**.*

Въвеждащ доклад към дискусията „Визия, мащаби и предизвикателства на приватизацията в социалното осигуряване“ изнесе доц. д-р Йордан Христосков, управител на Националния осигурителен институт.. На форума бяха дискутирани въпроси като: политико-икономически аспекти на приватизацията в социалното осигуряване; приватизацията като организационен принцип в социалното осигуряване; приватизацията като средство за по-ефективно управление; приватизацията като свобода на избор в социалното осигуряване; приватизацията на социалното осигуряване като политика за обединяване на икономическите и социалните цели на обществото; държавно регулиране и стимулиране на приватизацията в социалното осигуряване; форми на публично-частно партньорство в социалното осигуряване.

Дискусията бе водена от доц. д-р **Георги Николов**, ректор на ВУЗФ, който при откриването изтъкна, че това е поредният форум от зародилата се преди няколко години инициатива на ВУЗФ за ежегодно провеждане на дискусии по актуални теми от областта на финансите, банките, застраховането, осигуряването, отчетността и някои проблеми на висшето образование.

В. „Застраховател прес“ помести основния доклад, изнесен от доц. д-р Йордан Христосков, в бр. 23/2006 г. и в бр. 1/2007 г. Сега ви предлагаме по-подробна стенограма от дискусията. Отново ще припомня парадоксалния факт, че в момент, когато толкова висококвалифицирани практици и теоретици по темата, експерти и специалисти търсят най-правилните пътища за развитие на пенсионната реформа, за да бъдат защитени най-добре правата на осигурените лица и усъвършенствани условията за успешно функциониране на пенсионноосигурителните дружества и съответно - за пълноценно и отговорно управление на капиталовите пенсионни фондове, синдикалният лидер **Димитър Манолов** - член на Икономическия и социален съвет (ИСС) от групата на синдикатите и вицепрезидент на КТ „Подкрепа“, отново предлага средствата от индивидуалните партиди на осигурените лица в универсалните и професионалните пенсионни фондове да преминат под управлението на НОИ, а частните дружества, които ги управляваха, да се ангажират само с допълнителните доброволни фондове. Предложението на синдикалиста предвижда създаване на две дирекции в НОИ - „Универсална“ и „Професионална“, които да управляват парите за втора пожизнена пенсия. По този начин според Манолов парите ще останат в сигурните ръце на държавата, защото в частния сектор нямало достатъчна гаранция за тях.

Подобна „идея“ показва шокиращо недооценяване на смисъла на пенсионната реформа у нас и почти я обезсмисля, защото е очевидно, че държавата няма ресурсите да работи за повишаване на доходността. От дружествата определиха подобна стъпка като „полунационализация“ и че „идеята“ не заслужава коментар. „Ако някой не е в час, това не значи, че другите не трябва да ходят на училище“, каза по този повод г-н Абаджиев.

Участниците във форума многократно изтъкнаха, че дискусията е била много навременна, необходима и полезна, защото „обсъжданите проблеми ще бъдат актуални още дълго време“ (**Божидар Манов**). Всички се обединиха около становището, че в системата съществува терминологично объркване и че дори терминът „приватизация“ в случая на е съвсем точен (**Н. Абаджиев**). Не е задължително приватизацията да се схваща единствено като смяна на собствеността, има и други форми - делегиране на права или задължения (ст. ас. д-р **Илко Кръстителски**; това мнение застъпиха и други от участниците). Според **Асия Гонева** - конфедерален секретар на КНСБ, каквато и да бъде степента на приватизирането на социалното осигуряване, държавата винаги трябва да носи най-голямата отговорност към своите граждани. Доц. д-р **Митко Димитров** припомни, че капиталовите фондове са най-големите инвеститори и в Европа, и по света. Отчетено бе и че доста тромаво се развиват фондовете за доброволно пенсионно осигуряване и че се забелязва „израждане в конкуренцията“ между дружествата (**Григор Димитров**); г-н Димитров предложи експертна работна група да работи във ВУЗФ върху прецизирането на терминологията в социалното осигуряване. Ценни мнения, препоръки и становища изказаха още доц. д-р **Нено Павлов**, проф. **Методи Христов**, **Станислав Димитров**, доц. **Боян Дуранкиев**, **Николай Славчев** и други участници във форума.

Доц. д-р **Георги Николов** предложи във ВУЗФ да се провеждат ежегодни конференции по актуални проблеми на осигуряването по подобие на форума в Свищов, където акцентът да остане върху застрахователната тематика. Както е известно, в програмата на последните конференции в СА „Д. А. Ценов“ в Свищов сериозно бе включена и осигурителната тема (пенсионно и здравно осигуряване).

Доц. д-р Христосков определи в своя доклад радикалната реформа в социалното осигуряване у нас като „едновременно и параметрична, и системна“. Освен с промените в параметри като размер на осигурителните вноски и разпределението им между работодател и работник, възраст и осигурителен стаж за достъп до пенсия, пенсионна формула и други, се промени и архитектурата на самата пенсионна система, като се въведоха втори и трети стълб на капиталов принцип с индивидуални сметки. Съществува пакет от нормативни документи за трите стълба на пенсионната система, изградена е институционалната инфраструктура на държавното обществено осигуряване и се осъществява държавен надзор върху допълнителното социално осигуряване, а в пенсионната индустрия функционират 8 лицензирани пенсионни дружества, които управляват 24 пенсионни фонда. Променената законова рамка позволява след 1 януари 2007 г. да се регистрират и фондове с професионални пенсионни схеми.

Според докладчика оценките за осъществената реформа са противоречиви: едни анализатори и политически кръгове я определят като прекалено радикална и считат, че капиталовият сегмент трябва да се развива само в доброволните му форми, а други - че трябва да се върви към пълна приватизация на социалното осигуряване в България. Основният доклад на доц. д-р *Йордан Христосков* „обхваща почти всички важни аспекти на приватизационния процес в социалното осигуряване“, подчерта в своето експозе г-н *Бисер Петков*, взел пръв отношение по повдигнатите въпроси. Със засилваща се динамика този процес протича вече 25 години, откакто в Чили бе проведен такъв експеримент - да се приватизира социалното осигуряване и да се постави тази приватизация в дневния ред както на теоретиците и изследователите, така и на политиците, защото в крайна сметка приватизацията е политически акт. Г-н Петков започна с уточняване на терминологията и на същността на този процес. В Комисията за финансов надзор се избягва употребата на понятия като „частно пенсионно осигуряване“ и „частни пенсии“, може би защото и в Кодекса за социално осигуряване се говори за допълнително пенсионно осигуряване.

Употребата на понятието „частни пенсии“ цели разграничаване от публичната система, независимо дали осигуряването се организира и осъществява от напълно частни субекти, от работодателски, синдикални или друг тип организации. По отношение на втория стълб подходящи са термините „частно управлявани схеми“ или „частно пенсионно осигуряване“, защото на практика това, което държавата е предоставила на частните субекти (в случая пенсионноосигурителните дружества), е да управляват част от ресурса на социалната система, като, естествено, е запазила функцията си по регулирането и надзора върху тази дейност. Ето защо смятам, че трябва да използваме точното наименование за тези процеси, за да бъдат колкото се може по-адекватни на същността им, подчерта г-н Петков. По отношение на дефинициите, които биха могли да се дадат на приватизацията в социалното осигуряване, в презентацията на г-н *Йордан Христосков* тези въпроси са обхванати цялостно. Бих добавил още един аспект, който бихме могли да разглеждаме като възможност: ако възприемаме социалното осигуряване като вид услуга, откъде и как се финансира тази услуга? Дейността на публичните системи се финансира и е част от публичните разходи, т. е. от всички, от цялото население, докато при частно управляваните пенсионни схеми и системи финансирането е в някаква степен по-целево или директно, защото осигурените лица заплащат такси и удръжки на пенсионноосигурителните дружества за услугите по дейността по допълнително пенсионно осигуряване. Даже тези такси и удръжки са свързани конкретно с изпълнението на определени функции на управлението на активите, да речем, каквато е така наречената инвестиционна такса, или такса за събиране на осигурителните вноски и за администриране на партидите на лицата, и други.

Според мен би могло такъв критерий, такава линия да се прокара между частно управляваните пенсионни системи или елементи от пенсионните системи, от една страна, и публичните пенсионни системи, от друга.

(Следва)

СЛАВИМИР ГЕНЧЕВ

www.autoexpert.bg